

ANALYSE: 13-ÅRIGES OPLEVELSER PÅ NETTET

UBEHAGELIGE OPLEVELSER ER EN DEL AF MANGE BØRNS LIV PÅ NETTET

Halvdelen af eleverne i 7. klasse har oplevet ubehagelige ting på nettet. Det viser en ny undersøgelse fra Børnerådet. Undersøgelsen viser også, at mange forældre ikke interesserer sig for, hvad børnene laver på nettet.

Børnerådet har spurgt over 2.000 børn i 7. klasse, om de har oplevet noget på nettet, som de ikke brød sig om. Det er der næsten halvdelen af børnene, der har. Oplevelserne spænder bredt. For eksempel har 13 pct. af børnene oplevet at blive kontaktet af en voksen, de ikke kendte. Og 12 pct. har set billeder eller videoer med krig eller døde mennesker.

Samtidig oplever mange af børnene, at deres forældre ikke interesserer sig for, hvad de laver på nettet, og de efterspørger også at få mere viden i skolen om, hvordan de håndterer at være på nettet.

Undersøgelsen kalder på handling, mener Ayhan Can, der er medlem af Børnerådet:

"De voksne omkring børnene skal blive meget bedre til at hjælpe dem med at håndtere de ting, de oplever på nettet. Vi kan ikke skærme børnene fra alt, men vi kan hjælpe dem med, hvordan de kan få en netad-færd, der mindsker risikoen for ubehagelige oplevelser – og hvordan de skal reagere, hvis de alligevel oplever noget ubehageligt. Vi skal hjælpe dem med at blive kompetente mediebrugere".

Børnerådets undersøgelse viser også, at ca. halvdelen af børnene har set ting med seksuelt indhold på nettet, og at en tredjedel har lavet ting på nettet, de ved, deres forældre ikke vil have.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

- 47 pct. af de 13-årige har oplevet noget på nettet, som de ikke brød sig om. Det er flere piger (52 pct.) end drenge (41 pct.).
- Hver tredje (31 pct.) har ikke talt med nogen om det, de har oplevet på nettet, og som de ikke brød sig om.
- 39 pct. oplever, at deres forældre sjældent eller aldrig interesserer sig for, hvad de laver på nettet.
- Godt hver fjerde 13-årige (27 pct.) synes, at de lærer for lidt i skolen om at være på nettet.
- Mindst hver anden har set billeder med seksuelt indhold på nettet.
- 31 pct. har besøgt hjemmesider eller lavet ting på nettet, som de ved, at deres forældre ikke vil have.

UBEHAGELIGE OPLEVELSER PÅ NETTET

47 pct. af de 13-årige har oplevet noget på nettet, som de ikke brød sig om. Flere piger (52 pct.) end drenge (41 pct.) har oplevet noget ubehageligt på nettet. Det handler primært om at blive kontaktet af voksne, de ikke kender og modtage grimme kommentarer eller beskeder (figur 1).

I uddybende interviews giver nogle af børnene udtryk for, at de tror, at det er mere end 47 pct., for man kan ikke undgå at støde på krænkende og voldsomme ting på nettet, siger de:

Andreas: Næsten alle har set noget krænkende eller voldsomt på nettet, de ikke brød sig om. Jeg tror bare, der er nogle, der ikke tør sige det.

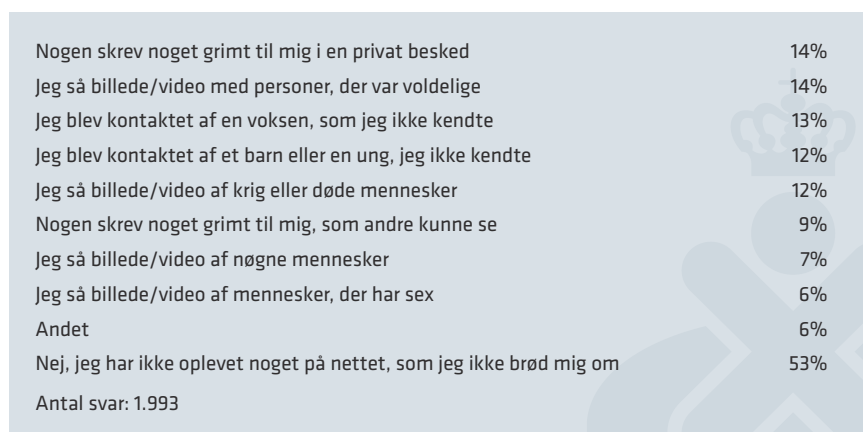
Interviewer: Hvad tænker du for eksempel, at det kan være? Er det billeder eller video af vold, krig, død eller...?

Andreas: På mange videoer på Facebook, ser man et eller andet fra krigen i Syrien med børn, der har fået skåret en arm af. Det er rimelig voldsomt.

Emil: Jeg sad sammen med én af mine venner og var på Facebook. Så havde én af hans venner liket et billede, hvor en pige tog en Colaflaske op i... Det var rigtig ulækkert. Vi kiggede bare hurtigt væk fra det. Klamt.

FIGUR 1: UBEHAGELIGE OPLEVELSER PÅ NETTET

HAR DU OPLEVET NOGET PÅ NETTET, SOM DU IKKE BRØD DIG OM?
(SÆT KRYDS VED ALLE DE TING, DU HAR OPLEVET, SOM DU IKKE BRØD DIG OM)

13-åriges oplevelser på nettet er fjerde del af Børnerådets undersøgelse 'Portræt af 7. klasse'. I foråret 2014 offentliggøres hele undersøgelsen med en rapport, der tegner et samlet portræt af 7. klasse i Danmark 2014. Undersøgelsens metoder er beskrevet bagest i notatet.

Man kan ikke føle sig fuldkommen tryk, når man ved, at
der kan komme sådan noget frem lige pludselig.
Man kan ikke rigtig være tryk på internettet.

METTE

Børnene fortæller om deres egne talrige oplevelser med ubehagelige ting på nettet, som de gerne ville have undgået. Blandt de interviewede børn er der enighed om, at man ikke selv kan styre, hvad man vil se på nettet. Hvis man søger efter noget til et skoleprojekt, kan der for eksempel lige pludselig dukke nøgne eller døde mennesker op:

Mette: Jeg var inde på Google for at finde nogle billeder, og så kom der nogle nøgenbilleder frem. Jeg havde søgt på thailandske fængsler til en projektopgave. Det var lidt ubehageligt. Det var sådan lidt "ej væk med det. Hvorfor er det der, når man søger på thailandske fængsler?" Det var ikke så rart.

Jens: Man kan ikke føle sig fuldkommen tryk, når man ved, at der kan komme sådan noget frem lige pludselig. Man kan ikke rigtig være tryk på internettet.

Hans: På Facebook har jeg også nogle gange oplevet, at der kommer videoer med døde mennesker frem, hvor man ligesom kan se...sådan noget med krig, hvor man se mennesker blive sprunget i luften og se deres indvolde.

Børnene oplever meget voldsomme videoer, som pludselig dukker op. Videoerne starter uventet, så

børnene er uforberedte og har ikke mulighed for at undgå at se det ubehagelige indhold:

Iben: Jeg har set en video, hvor en mand havde fået bind for øjnene, og så var det nogen, der skar halsen over på ham og kastede ham ned i et hul. Han lå med hovedet brækket af, og det løb ud med blod.

Ole: Der er rigtig mange falske videoer.

Iben: Den gik bare i gang med det samme, hvor de bare stod og skar i halsen.

Interviewer: Men du så hele videoen?

Iben: Nej nej, ikke hele videoen.

Tina: Men det kommer med det samme, og man kan ikke rigtig gøre noget for at komme væk fra det.

De interviewede børn har tænkt over de ubehagelige ting, som de og deres venner har set på nettet. Efter en længere diskussion af de ubehagelige ting, som børn ser på nettet og ikke kan undgå, siger Mads fx, at nogle burde gøre noget ved det:

Mads: Jeg synes, man burde lave nogle regler om, at man ikke må se mennesker, der direkte bliver dræbt.

DIALOG, FORÆLDREINTERESSE OG SKOLE

Hver tredje (31 pct.) har ikke talt med nogen om det, de har oplevet på nettet, og som de ikke brød sig om. Blandt dem, som har talt med nogen, er venner den mest anvendte samtalepartner; 50 pct. har talt med venner. Herefter kommer mor, som 24 pct. har talt med (figur 2).

39 pct. oplever, at deres forældre sjældent eller aldrig interesserer sig for, hvad de laver på nettet. Der er markant flere drenge (46 pct.) end piger (31 pct.), der oplever, at deres forældre sjældent eller aldrig interesserer sig for, hvad de laver på nettet (figur 3).

Stort set alle de interviewede børn er venner med deres forældre på Facebook og synes, at det er helt ok. En del giver faktisk udtryk for, at de synes, at det er godt, for så kan forældrene passe på dem:

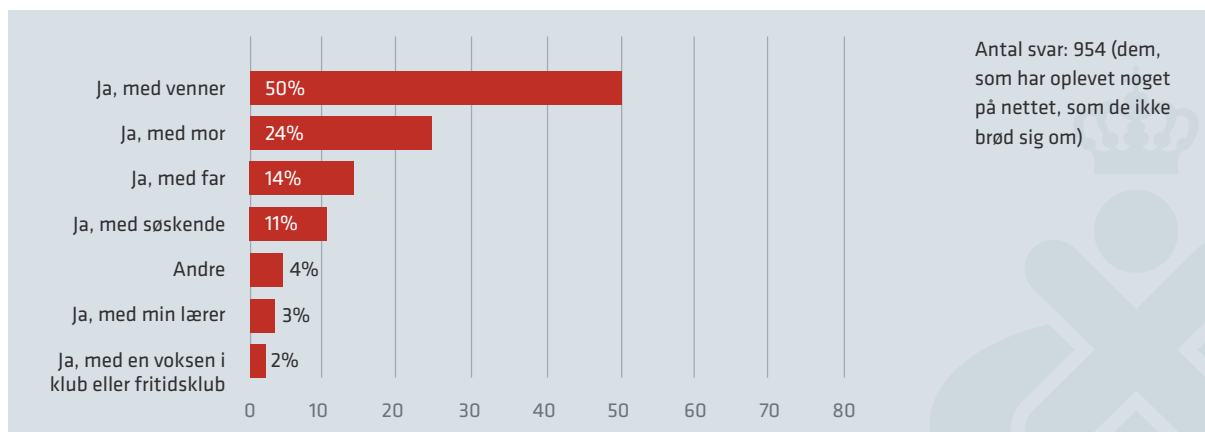
Emil: Det er fint nok, at de interesserer sig for, hvad jeg laver. Det er bare for at sikre, at jeg ikke bliver mobbet på Facebook eller et eller andet. Det er fint nok.

Som én af pigerne siger, er det vigtigt, at forældre både beskytter deres børn og giver dem frihed:

Iben: Jeg tror, at grunden til, at nogle forældre er opmærksomme, er fordi de ved, at der er skræmmende ting, og det vil de gerne beskytte deres børn mod. Men jeg tror også, det er vigtigt, at man lader børnene være frie. Forældrene skal være med inde over. De skal være opmærksomme, men man skal også have frihed til selv at prøve det af.

Det ser heller ikke ud til, at skolen klæder børnene tilstrækkeligt på til at agere trygt på nettet og sociale medier. Mere end hver fjerde 13-årige (27 pct.) synes, at de lærer for lidt i skolen om at være på nettet (figur 4).

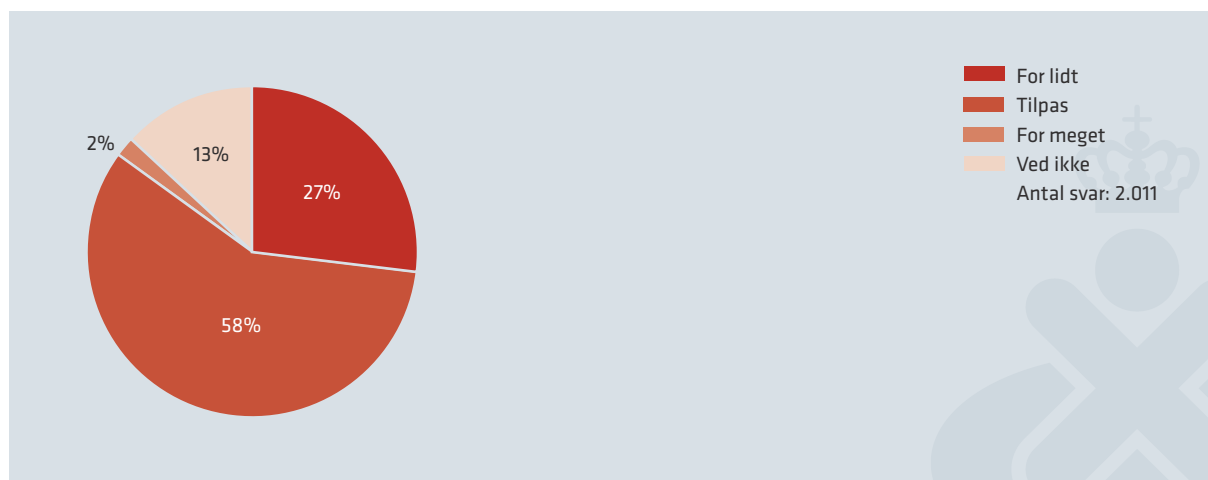
FIGUR 2: DIALOG OM UBEHAGELIGE OPLEVELSER PÅ NETTET
HAR DU TALT MED NOGEN OM DET, DU IKKE BRØD DIG OM? (SÆT GERNE FLERE KRYDS)

FIGUR 3: DRENGE, PIGER OG FORÆLDRES INTERESSE FOR NETADFÆRD
OPLEVER DU, AT DE VOKSNE DERHJEMME INTERESSERER SIG FOR, HVAD DU LAVER PÅ NETTET?

FIGUR 4: LÆRING OM INTERNETTET I SKOLEN
HVOR MEGET LÆRER DU I SKOLEN OM AT VÆRE PÅ NETTET? FX HVAD MAN KAN BRUGE NETTET TIL, OG HVORDAN DU KAN BLIVE BEDRE TIL AT BRUGE DET.

STEMNING DERHJEMME OG FORÆLDREINTERESSE

Der er en sammenhæng mellem børns oplevelse af stemningen derhjemme og forældreinteresse. Hvis børnene altid oplever en god stemning derhjemme, er der større sandsynlighed for, at de også oplever, at deres forældre interesserer sig for, hvad de laver på nettet, end hvis de ikke så ofte oplever en god stemning derhjemme. Det er fx 41 pct. af dem, der altid oplever en god stemning derhjemme, som altid eller for det meste oplever, at deres forældre interesserer sig for, hvad de laver på nettet. Det er 19 pct. af dem, som sjældent oplever god stemning derhjemme (figur 5).

Undersøgelsen peger på, at 13-årige meget gerne vil være i dialog med deres forældre om adfærd på nettet og sociale medier. En del af de interviewede børn siger, at deres forældres interesse giver dem tryghed. De kan fx føle sig beskyttet mod mobning - men det må ikke blive for meget:

Interviewer: Spørger jeres forældre til, hvad I laver på nettet?

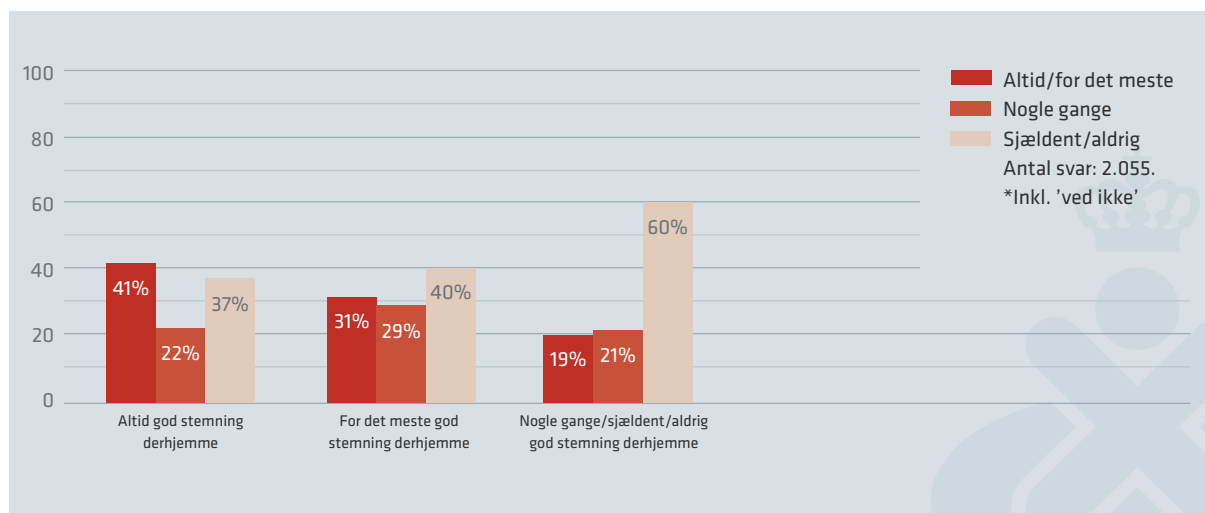
Tina: Ja, hvem jeg skriver med.

Mads: Ja, det gør mine forældre også.

Interviewer: Er det ok?

Mads: Ja, bare det ikke er for voldsomt.

FIGUR 5: STEMNING I HJEMMET OG FORÆLDREINTERESSE
OPLEVER DU, AT DE VOKSNE DERHJEMME INTERESSERER SIG FOR, HVAD DU LAVER PÅ NETTET?

Jeg synes, det er sådan lidt...at man ikke kan få lov at være i fred inde på Facebook. Altså for sådan noget sexrelateret noget.

NOAH

PORNO SOM DEL AF 13-ÅRIGES HVERDAG

Undersøgelsen peger på, at porno er en del af mange 13-åriges digitale univers. Mindst halvdelen har set billeder med seksuelt indhold på nettet.

Der er langt flere af de 13-årige, der har set billeder med seksuelt indhold uden at tale med nogen om det (31 pct.), end 13-årige, der har set det, og talt med nogen om det (17 pct.).

Undersøgelsen viser, at børnene møder seksuelt indhold ufrivilligt. Også på Facebook, som de ellers betragter som et rum til dyrkelse af fælleskaber:

Noah: Jeg synes, det er sådan lidt...at man ikke kan få lov at være i fred inde på Facebook. Altså for sådan noget sexrelateret noget. Hvis der endelig er noget, man vil se, så kan man gå på internettet. Det burde jo bare være et medie, hvor man mødes og snakker sammen. Specielt når der er nogle, der får deres profiler som 9-10årige.

Der er markant flere drenge end piger, der har set billeder med seksuelt indhold på nettet. Godt halvdelen af pigerne siger, at de ikke har set billeder med seksuelt indhold på nettet, mens det for drengenes vedkommende er 30 pct. I de uddybende interview er børnene ikke overraskede over denne kønsforskel. Her giver de udtryk for en stereotyp og traditionel kønsopfattelse, hvor drenge ser porno, fordi de har brug for det:

Solvej: Altså, det er fordi, at drenge går ind på sexsider. Det gør piger jo ikke.

Interviewer: Gør piger ikke det?

Ingrid: Nej. Altså, jeg gør ikke, og jeg tror heller ikke, at nogle af mine veninder gør det.

Malte: Drenge føler sig måske mere tiltrukke- de af piger. Og så har de måske mere behov for at se noget af deres krop.

Noah: Drenge kan jo godt lide at kigge på pigers bryster, og det er jo ikke ulovligt at lægge billeder op på Facebook, hvor man kun står i bikini. Og hvis man går ind på nogle af de der lidt mere sexfixe- rede sider, så ligger der mange billeder af de der piger, som kun har bh på, og det tror jeg, at der er mange flere drenge end piger, som godt kan lide at kigge på.

Solvej: Drenges overkroppe er altså også meget pæne. Nogle gange når der står nogle ude ved stranden.

Ingrid: Men det er ikke sådan, at man opsøger det. Det er jo ikke sådan, at man har behov for at se det.

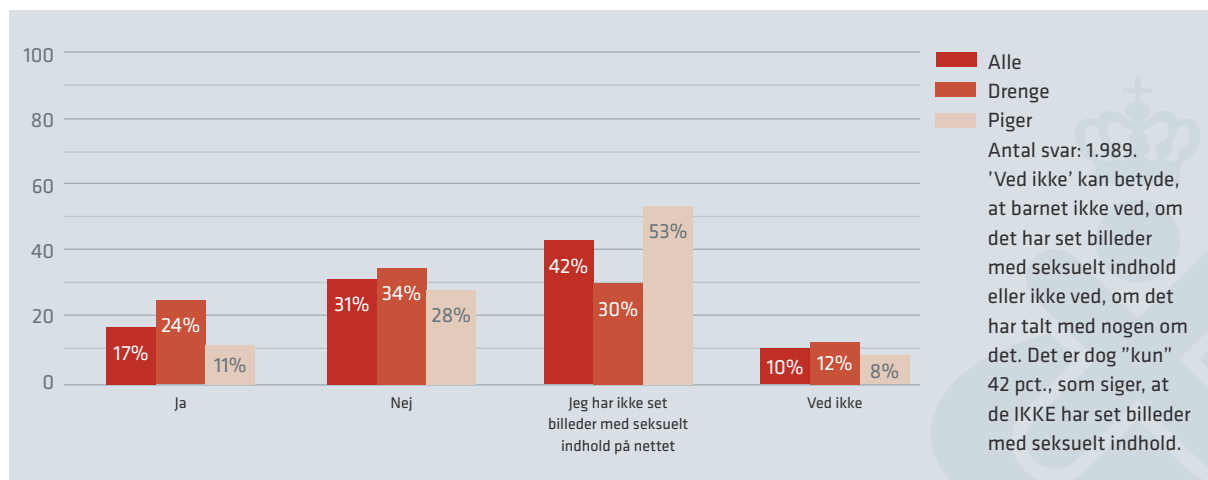
Interviewer: Men det har drenge?

Solvej: Ja.

Blandt dem, som har talt med nogen, har langt størstedelen (90 pct.) talt med venner. Blandt de unge, som ikke har talt med nogen, siger langt stør- stedelen (80 pct.), at de ikke har brug for at tale med nogen om det seksuelle indhold, de har set. 7 pct. svarer, at det ville være rart at tale med nogen om det.

FIGUR 6: DIALOG OM PORNO PÅ NETTET

HAR DU TALT MED NOGEN OM BILLEDER MED SEKSUELT INDHOLD, SOM DU HAR SET PÅ NETTET?
SEKSUELT INDHOLD KAN VÆRE PORNO ELLER PERSONER, DER HAR SEX.

Altså, det er fordi, at drenge går ind på sexsider.
Det gør piger jo ikke.

SOLVEJ

"FORBUDT" NETADFÆRD

31 pct. har besøgt hjemmesider eller lavet ting på nettet, som de ved, at deres forældre ikke vil have. 7 pct. har gjort det tit og 24 pct. enkelte gange. Der er markant flere drenge (39 pct.) end piger (24 pct.), der har gjort ting på nettet, som de ved, at deres forældre ikke vil have.

I interviewene siger nogle af børnene, at det kan være spændende at se det, som er forbudt:

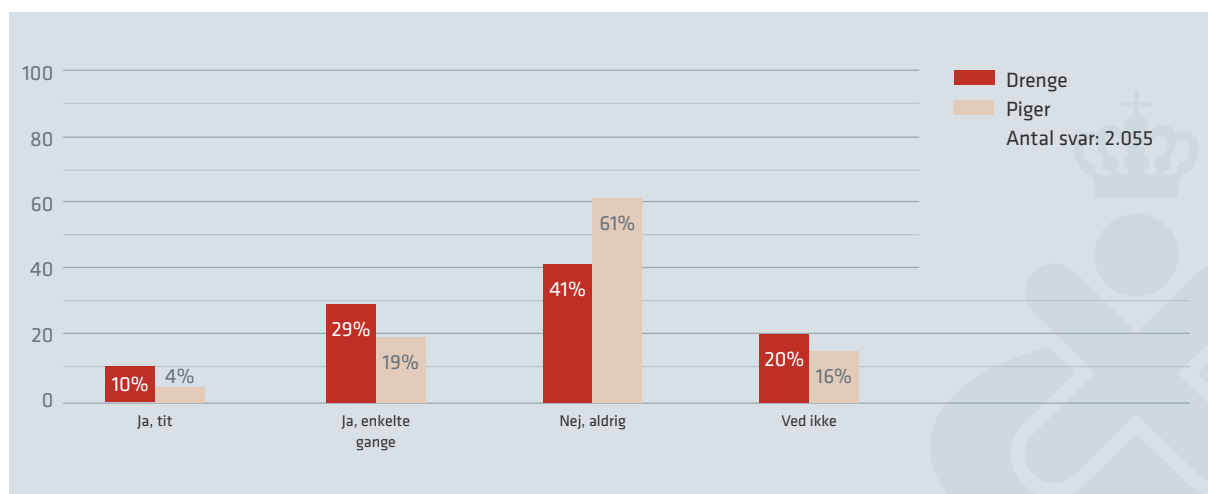
Jette: Det er nok sådan, at hvis ens forældre siger, at "du må ikke gå derind", så vil man jo gerne tjekke det ud. Man vil gerne se, hvad det er, man ikke må se.

Om børn gør ting på nettet, som de ved, at deres forældre ikke vil have, hænger sammen med deres oplevelser af stemningen derhjemme. Børn, der oplever dårlig stemning derhjemme har i højere grad gjort ting på nettet, som de ved, at deres forældre ikke vil have (figur 8).

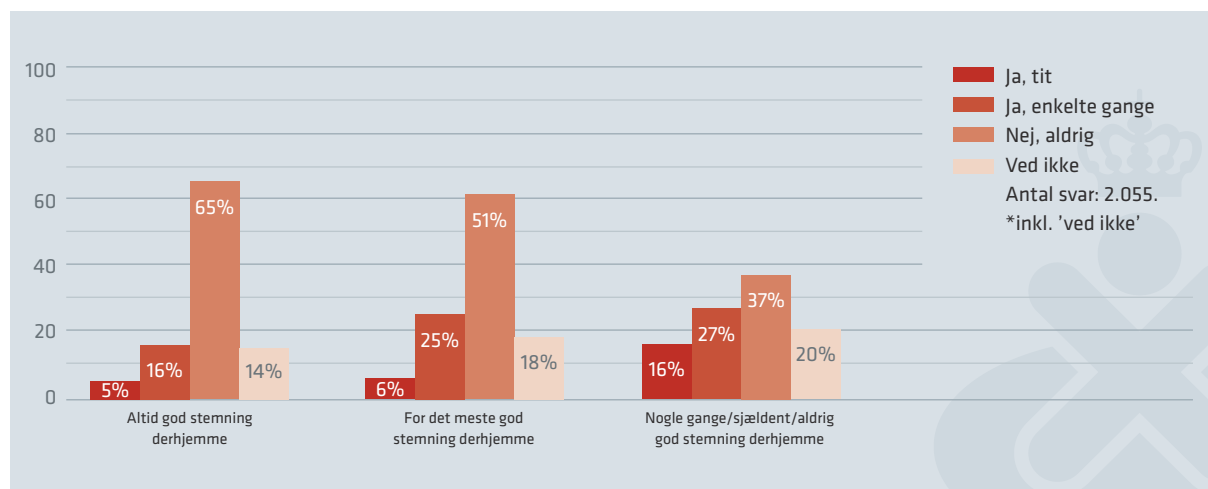
Undersøgelsen viser desuden, at det er primært er pornosider, som de 13-årige har besøgt, og som de ved, at deres forældre ikke vil have.

FIGUR 7: PIGER, DRENGE OG "FORBUDT" NETADFÆRD
HAR DU BESØGT HJEMMESIDER ELLER LAVET TING PÅ NETTET, SOM DU VED, AT DE VOKSNE DERHJEMME IKKE VIL HAVE?

FIGUR 8: "FORBUDT" NETADFÆRD OG STEMNING DERHJEMME
HAR DU BESØGT HJEMMESIDER ELLER LAVET TING PÅ NETTET, SOM DU VED, AT DE VOKSNE DERHJEMME IKKE VIL HAVE?

METODE: HVORDAN HAR VI LAVET UNDERSØGELSEN?

KVANTITATIV DEL

De kvantitative data er resultatet af første spørgeskemaundersøgelse i Børnerådets nye Børne- og Ungepanel.

Spørgeskemaundersøgelsen kalder vi 'Portræt af 7. klasse'. Med portrættet undersøges en række temaer, som er en del af 7.-klasseelevernes liv: Skole, familie, sociale medier, fritid og krop, kærester og følelser. Temaerne er valgt på baggrund af Børnerådets indsatsområder for 2014 samt brainstorm med tre 7. klasser på to forskellige skoler.

Spørgsmålene til de enkelte temaer er udviklet af Børnerådet. Derudover har Medierådet for Børn og Unge samt Sex & Samfund bidraget med viden og input til temaerne 'Sociale medier' og 'Krop, kærester og følelser'.

Panelet består af 2.713 elever fra 7. klasse fra 110 klasser fra almenområdet og 11 klasser fra specialområdet¹ fordelt over hele landet. 2.055 børn har svaret på det første spørgeskema. Det giver en svarprocent på 76 pct. De deltagende klasser er en del af et tilfældigt udtræk foretaget af Danmarks Pædagogiske Universitet.

Der er lidt flere piger, der har svaret på spørgeskemaet (51,6 pct.), end der er blandt børn i 7. klasse på landsplan (49,1). Læsningen af resultaterne bør tage højde for, at pigerne er en anelse overrepræsenterede.

¹ Alle specialklasser har haft spørgeskemaet til gennemlæsning og vurderet det egnet til netop deres børn og deres særlige behov.

de. Alle sammenhænge i analysen er statistisk signifikante. De er testet med chi-test og har en p-værdi under 0,05. 81 pct. af børnene, der har deltaget i undersøgelsen, er 13 år, 7 pct. er 12 år, og 12 pct. er 14 år. Vi betegner gruppen samlet set som 13-årige.

KVALITATIV DEL

Vi har gennemført fire uddybende gruppeinterviews med 19 elever fra 7. klasse på to forskellige skoler lidt uden for Københavnsområdet.

Interviewene varede 30-50 min. og var semistrukturerede med en interviewguide, som tog udgangspunkt i resultaterne fra den del af spørgeskemaundersøgelsen, der handlede om nettet og sociale medier. Interviewene handlede om at få de unges forklaringer på resultaterne samt at komme med eksempler fra deres eget liv.

ANONYMITET

Alle navne er ændrede i rapporten af hensyn til anonymitet. Citater kan være tilpasset af hensyn til læsbarhed.

LITTERATUR

- EU Kids Online 2011
- Medierådet for Børn og Unge og Berlingske Media 2013: *Teenagere – deres private og offentlige liv på sociale medier.*
- Tænketaanken Digitale Unge 2013: *Fokusgruppeundersøgelse: Inges private og offentlige liv på sociale medier*
- Center for ungdomsforskning 2009: *Unge og teknologi*